Savunma sanayisi ekonomiye katkı veren bir yapıya dönüşüyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret ve Sanayi Odası (ICCI) Başkan Yardımcısı
baskanlik@tobb.org.tr

1980'lere kadar askeri harcamaların ekonomiye katkısı sınırlı kalmıştı. Bu yüzden de kamu bütçesi üzerinde önemli bir yük teşkil etmişti. **Özellikle son 10 yılda daha da yoğunlaşan çalışmalarla,** savunma sanayisinin hem ülke güvenliğine, hem de ekonomiye katkı sağlar hale gelmesinden büyük memnuniyet duyuyoruz.

Ülkemiz ekonomik ve siyasi karışıklıkların, istikrarsızlıkların yoğun olduğu bir bölgede tarih boyunca iç ve dış mihrakların sürekli tehdidi altında bugünlere gelmiştir. Dolayısıyla Türk Silahlı Kuvvetleri'nin askeri açıdan caydırıcı bir güç olması, geleceğimizin teminat altına alınabilmesi için büyük önem arz etmektedir. Bir taraftan huzuru ve barışı korurken, bunun ekonomiye olan etkilerini de mutlaka göz önünde bulundurmak durumundayız.

Dünyaca ünlü araştırmacı Paul Kennedy'nin "Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri" adlı önemli çalışması gösteriyor ki, ülkelerin ekonomik büyüklüğü ile askeri harcamaları uyumlu olmak durumunda. Eğer askeri harcamalar ekonominin kaldırabileceğinin üzerine çıkıyorsa, ne kadar büyük güç olursa olsun, nihayetinde gerileme başlıyor; Roma, Osmanlı ve Britanya'da olduğu gibi. O yüzden ekonomi güçlü olacak ki, ülkemiz ve ordumuz da güçlü olsun.

1980'lere kadar askeri harcamaların ekonomiye katkısı sınırlı kalmıştı. Bu yüzden de kamu bütçesi üzerinde önemli bir yük teşkil etmişti. Özellikle son 10 yılda daha da yoğunlaşan çalışmalarla, savunma sanayisinin hem ülke güvenliğine, hem de ekonomiye katkı sağlar hale gelmesinden büyük memnuniyet duyuyoruz.

Bu sayede 2004-2010 yılları arasında Türkiye, dünyada en çok askeri tesisat ithal eden ülkeler arasında 6'ncı sıradan 14'üncü sıraya geriledi. Savunma sanayi ürünleri ihracatındaysa 27'nci sıradan 21'inci sıraya yükseldik. Türkiye dünyada savaş gemisi tasarım ve inşasını gerçekleştirebilen 10 ülke arasına girmiş bulunuyor. Dünyada ilk 100 büyük savunma sanayi şirketi arasında artık bir Türk şirketi de yer alıyor. Ülkemizdeki 500 büyük sanayi kuruluşu içinde savunma sektörüne yönelik faaliyet gösteren 11 şirket bulunuyor.

Geçen sene dünya savunma harcamaları bir önceki yıla oranla yüzde 1,3 artış göstererek, 1,5 trilyon dolardan 1,6 trilyon dolara yükselmiş durumda ve bu harcamalardaki ilk 5 ülke (ABD, Çin, İngiltere, Fransa ve Rusya) yıllardır değişmedi.

2010 yılı verileriyle TSK ihtiyaçlarının yurt içinden karşılanma oranı yüzde 52'ye, sektör cirosu yüzde 18 artışla 2,7 milyar dolara, toplam savunma ve havacılık ihracatı 854 milyon dolara, Ar-Ge harcamaları 660 milyon dolara yükseldi. Sektör cirosunun dağılımına baktığımızda yüzde 28'i elektronik ürünlerden, yüzde 20'si silah, mühimmat, roket ve füzeden, yüzde 19'u kara araçlarından, yüzde 12'si hava araçlarından, yüzde 5'i bilişim ürünlerinden oluşuyor.

Son dönemde TSK bünyesinde toplam bedeli 20 milyar doları bulan 250 civarında modernizasyon projesi yürürlüğe konulmuş olup, yurt dışından hazır alıma gidilen projelerin oranı maliyet bazında yüzde 10'un altına düşmüş bulunmaktadır. Bu projelerde sözleşmelere konulan offset ve sanayi katılımı yükümlülükleri sayesinde yurt içinde sanayimize önemli oranda iş imkânı sağlanmaktadır.

Ordu ihtiyaçlarından yarıya yakınının yurt içinden karşılanmasıyla birlikte savunma sektörünün giderek daha fazla ihracat odaklı çalışmaya başlaması da son derece önemlidir. Zira özellikle Orta Doğu'daki askeri harcamalar sürekli yükseliyor. Mesela sadece Suudi Arabistan 2015 yılına kadar 87 milyar dolarlık askeri satın alma bütçesi ayırmış durumda.

2009 itibarıyla uluslararası pazarda toplam 55 milyar dolarlık savunma sanayisi mal ve hizmet satışı yapılmış. Türkiye'nin bu pazardaki payı yüzde 1,2. Bu pay önemli, zira 2002-2009 yılları arasında dünyadaki pazar payımız binde 4'ten yüzde 1,2'ye yükselmiş durumda.

> Özel sektörümüzün dinamik yapısı göz önüne alındığında **savunma sanayisinin ulaştığı bu rakamların** daha da artması gerektiğine inanıyorum.

Ancak Amerika ve Avrupa ülkelerinde kullanılan FMF (Foreign Military Financing) benzeri bir ihracat fonu ve kredi mekanizması noksanlığı nedeniyle, yurt dışı pazarlara girişte sıkıntı yaşıyoruz. Dolayısıyla savunma sanayisi firmaları için ihracat kredi mekanizmasının oluşturulmasında büyük fayda görüyoruz.

Savunma Sanayisi Meclisimiz bu konuda son derece aktif bir şekilde çalışıyor ve tüm kamu kurumlarına durumun önemini iletiyor. Bu sayede kamu idaremizde de konunun öneminin anlaşıldığını görüyorum ve en kısa zamanda sonuç alınacağına inanıyorum.

Sadece ihracat ve pazar büyümesi anlamında değil, özellikle Avrupa ülkelerinde sıkıntıya giren savunma sanayisi firmalarının satın alınmasına yönelinmesi ve bu yönde savunma sektörümüzün desteklenmesine de ihtiyaç vardır.

Ayrıca kamu alımlarında yerli üretim lehine yüzde 15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı'na, ilgili kuruluşlarca daha fazla dikkat edilmeli ve uygulanması sağlanmalıdır.

Özel sektörümüzün dinamik yapısı göz önüne alındığında savunma sanayisinin ulaştığı bu rakamların daha da artması gerektiğine inanıyorum. Böylece savunma sanayisini sadece kamu kaynaklarını tüketen bir yapı olmaktan çıkarıp, ekonomiye katkı veren bir yapıya dönüştürmüş olacağız.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yıl dönümü olan 2023 yılında kendi milli tüfeğini, topunu, tankını, helikopterini, uçağını, insansız hava araçlarını, uydularını tasarlayan, üreten ve ihraç eden bir Türkiye vizyonunu hep birlikte başaracağız. Bu hedeflere birlikte ulaşacağımıza yürekten inanıyorum.